T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 2015 / 583
KARAR NO : 2015 / 595
KARAR TR : 28.09.2015

ÖZET: Eşinden boşanan ve Emekli Sandığıştirakçisi iken ölen ilk eşinden dolayı dul aylığı almaya başlayan davacının, davalı kurum tarafından boşandığı eşi ile birlikte yaşadığının tespiti üzerine, dul aylığı ödenmesinin iptaline ilişkin olarak tesis edilmiş olan işlemin hukuka aykırı olduğundan bahisle iptaline, kesilen aylığın tekrar bağlanarak ödenmesi ile kuruma borçlu olmadığının tespitine karar verilmesi istemine ilişkin açtığı davanın, İDARİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : H.T.
Vekili : Av.N.S.
Davalı : Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
Vekili : Av. E.G. (Adli Yargıda)

O L A Y : Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; davacının Eyüp 2. Aile Mahkemesi'nin E:2009/978 K:1119 sayılı ilamı ile eşi E.Ş.'den boşandığına ilişkin kararın kesinleştiğini, sonrasında Karasu İlçesi'nde bayan kuaförü olarak çalıştığını, emekli sandığı iştirakçisi iken ölen ilk eşi Y.H. nedeniyle kurumdan aylık aldığını, ancak boşandığı eşiyle fiilen birlikte yaşadığının tespit edilerek muvazaalı boşanma nedeniyle aylığının kurum tarafından kesildiğini, boşandığı eşiyle fiilen birlikte yaşamadığını, boşanmanın muvazaalı olmadığının kurumun yaptığı araştırmanın yetersiz ve gerçek durumun tespit eder nitelikte olmadığını belirterek; yasaya aykırı olan kurum işleminin iptali, kesilen aylığın tekrar bağlanarak ödenmesi ile kuruma borçlu olmadığının tespitine karar verilmesi istemiyle 19.11.2014 tarihinde adli yargı yerinde dava açmıştır.

SAKARYA İŞ MAHKEMESİ:09.01.2015 gün ve E:2014/1382 K:2015/32 sayılı kararında; "... 5510 sayılı Yasanın yürürlüğe girmesinden önce iştirakçi sıfatıyla çalışmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanuna göre emekli, dul ve yetim aylığı almakta olanlar ve ayrıca memurlar ve diğer kamu görevlilerinden ileride emekliliğe hak kazanacaklar yönünden Sosyal Güvenlik Kurumunca tesis edilen işlem ve yapacağı muamelelerin "idari işlem" ve "idari eylem" niteliğini korumaya devam edeceği, dolayısıyla, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2/1-a maddesinde belirtilen idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları kapsamında bulunan 5754 sayılı Yasanın yürürlüğe girdiği tarihte emekli kamu personeli olan ve 2003 yılında vefat eden eski eşinden dolayı kendisine dul aylığı bağlanan ve boşandığı eşiyle beraber yaşadığının tespit edildiğinden bahisle dul aylığının kesilmesine ve ödenen aylıkların iadesine ilişkin davalı idari işleminin iptali istemiyle davacı tarafından açılan davanın, görüm ve çözümünün idari yargı yerinde görüleceği sonucuna varılmıştır..." gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar vermiş, verilen karar temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

Davacı vekili aynı istemle bu kez 14.04.2015 tarihinde idari yargı yerinde dava açmıştır.

SAKARYA 2. İDARE MAHKEMESİ:28.04.2015 gün ve E:2015/385 K:2015/397 sayılı kararında; " … 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun "Uyuşmazlıkların çözüm yeri" başlıklı 101. maddesinde; "Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanması ile ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür." kuralına yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden, davacının vefat eden eşinden dolayı dul ve yetim aylığı aldığı, ancak boşandığı eşi ile birlikte yaşadığının tespit edildiğinden bahisle aylığının 5510 sayılı Kanun'un 56. maddesinin son fıkrası uyarınca kesilerek 01.02.2010-31.12.2011 tarihleri arasında ödenen tutarın adına borç çıkartılması üzerine, kesilen aylığın yeniden bağlanması ve söz konusu Yasa'nın 96. maddesi uyarınca adına borç çıkartılmasına dair işlemin iptali istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmakta olup, 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesi uyarınca, dava konusu uyuşmazlığın iş mahkemelerince çözümlenmesi gerektiği açıktır.

Nitekim, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 07.11.2012 tarih ve E:2012/21-1164, K:2012/769 sayılı kararı da bu yöndedir…" şeklindeki gerekçe ile davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasasının 15/1-a maddesi uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş ve verilen bu karar temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

Davacı vekili adli ve idari yargı yerlerince verilmiş olan görevsizlik kararları nedeniyle oluştuğu öne sürülen olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi isteminde bulunmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Ali ÇOLAK, Yusuf Ziyaattin CENİK, Alaittin Ali ÖĞÜŞ, Süleyman Hilmi AYDIN, Mehmet AKBULUT ve Yüksel DOĞAN'ın katılımlarıyla yapılan 28.09.2015 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; adli ve idari yargı yerleri arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari ve adli yargı dosyalarının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacının istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Filiz BUDAK'ın, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Uğurtan ALTUN ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, eşinden boşanan ve Emekli Sandığı iştirakçisi iken ölen ilk eşinden dolayı dul aylığı almaya başlayan davacının, davalı kurum tarafından boşandığı eşi ile birlikte yaşadığının tespiti üzerine, dul aylığı ödenmesinin iptaline ilişkin olarak tesis edilmiş olan işlemin hukuka aykırı olduğundan bahisle iptaline, kesilen aylığın tekrar bağlanarak ödenmesi ile kuruma borçlu olmadığının tespitine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

31.5.2006 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı Kanunlar kapsamındaki hizmet akdine göre ücretle çalışanlar (Sosyal Sigortalılar), kendi hesabına çalışanlar (Bağ-Kur'lular), tarımda kendi adına ve hesabına çalışanlar (Tarım Bağ-Kur'luları), tarım işlerinde ücretle çalışanlar, (Tarım sigortalıları), devlet memurları ve diğer kamu görevlilerini (Emekli Sandığı İştirakçileri), geçici maddelerle korunan haklar dışında, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetleri yönünden yeni bir sisteme tabi tutmuş, beş farklı emeklilik rejimini aktüeryal olarak hak ve hükümlülükler yönünden tek bir sosyal güvenlik sistemi altında toplamıştır. 5510 sayılı Kanunun iptali amacıyla açılan davada Anayasa Mahkemesi, 15.12.2006 tarih ve E: 2006/111, K: 2006/112 sayılı kararıyla, anılan Kanunun birçok maddesi ile birlikte, bu Kanunun yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine tabi olarak görev yapmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlilerini diğer sigortalılarla aynı sisteme tabi kılan (başta 4/c maddesi) hükümlerin iptaline karar vermiş; bu karardan sonra kabul edilen 17.04.2008 tarih ve 5754 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanunda düzenlemeler yapılmış ve anılan Kanuna eklenen Geçici 1 nci ve Geçici 4 ncü maddelerle, 5754 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 1 Ekim 2008 tarihinden önce 5510 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin birinci fikrasının (c) bendi kapsamında olanlar (memurlar ile diğer kamu görevlileri) ile bunların dul ve yetimleri hakkında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılacağı hüküm altına alınmıştır. 5754 sayılı Kanunun kimi hükümlerinin iptali istemiyle açılan dava Anayasa Mahkemesi'nin 30.3.2011 tarih ve E:2008/56, K:2011/58 sayılı kararı ile reddedilmiştir.

5510 sayılı Kanunun 101 nci maddesinde yer alan "…bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar İş Mahkemelerinde görülür." bölümünün iptali istemiyle yapılan itiraz başvurusunda Anayasa Mahkemesi, 22.12.2011 tarih ve E: 2010/65, K: 2011/169 sayılı kararıyla (RG. 25.1.2012, Sayı: 28184) davayı redle sonuçlandırmakla birlikte; söz konusu kararın Mahkememiz önündeki uyuşmazlığa ışık tutacak şekilde şu gerekçeye dayandırmıştır: "…5754 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmakta olanlar, evvelce olduğu gibi 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacaklar ve bunların emeklileri bakımından da aynı Kanun hükümleri uygulanmaya devam edecek; ancak 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra memur ve diğer kamu görevlileri olarak çalışmaya başlayanlar ise 5510 sayılı Kanunun 4/c maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılacak ve haklarında 5434 sayılı Kanun değil, 5510 sayılı Kanun'un öngördüğü kural ve esaslar uygulanacak; ihtilaf halinde de adli yargı görevli bulunacaktır. 5754 sayılı Kanunun yürürlüğüyle birlikte, artık Sosyal Sigortacılık esasına göre faaliyet gösteren ve yaptığı, tesis ettiği işlem ve muameleler idari işlem sayılamayacak bir sosyal güvenlik kurumunun varlığından söz etmek gerekli bulunmaktadır. 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce iştirakçisi sıfatıyla çalışmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanun'a göre emekli, dul ve yetim aylığı almakta olanlar ve ayrıca memurlar ve diğer kamu görevlilerinden ileride emekliliğe hak kazanacaklar yönünden ise Sosyal Güvenlik Kurumu'nun tesis edeceği işlem ve yapacağı muameleler idari işlem niteliğini korumaya devam edecek, bunlara ilişkin ihtilaflarda da evvelce olduğu gibi idari yargı görevli olmaya devam edecektir… Bu bakımdan 5510 sayılı Kanunun yürürlüğünden sonra, prim esasına dayalı yani sistemin içeriği ve Kanun kapsamındaki iş ve işlemlerin niteliği göz önünde bulundurulduğunda, itiraz konusu kuralla, yargılamanın bütünlüğü ve uzman mahkeme olması nedeniyle Kanun hükümlerinin uygulanması ile ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünde iş mahkemelerinin görevlendirilmesinde Anayasa'ya aykırılık görülmemiştir. Ancak, yukarıda açıklandığı üzere 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce statüde bulanan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile ilgili sosyal güvenlik mevzuatının uygulanmasından doğan idari işlem ve idari eylem niteliğindeki uyuşmazlıklarda idari yargının görevinin devam edeceği açıktır…"

Yukarıda sözü edilen mevzuat hükümlerinin ve Anayasa Mahkemesi kararının birlikte değerlendirilmesinden, 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmakta olanlar, daha önce olduğu üzere 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacakları gibi bunların emeklilikleri bakımından da aynı Kanun hükümlerinin uygulanmaya devam edileceği; ancak, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmaya başlayanların ise 5510 sayılı Kanunun 4/c maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılacağı ve haklarında 5434 sayılı Kanunun değil 5510 sayılı Kanunun öngördüğü kural ve esasların uygulanacağı dolayısıyla ihtilafların da adli yargı yerinde çözümleneceği açıktır.

Kaldı ki; T.C. Anayasası'nın 158.maddesindeki "…diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında Anayasa Mahkemesi'nin kararı esas alınır " hükmü uyarınca Anayasa Mahkemesi kararının bu uyuşmazlığın çözümünde esas alınacağı tartışmasızdır.

Bu durumda, 5510 sayılı Yasanın yürürlüğe girmesinden önce iştirakçi sıfatıyla çalışmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanuna göre emekli, dul ve yetim aylığı almakta olanlar ve ayrıca memurlar ve diğer kamu görevlilerinden ileride emekliliğe hak kazanacaklar yönünden Sosyal Güvenlik Kurumunca tesis edilen işlem ve yapacağı muamelelerin "idari işlem" ve "idari eylem" niteliğini korumaya devam edeceği, dolayısıyla, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2/1-a maddesinde belirtilen idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları kapsamında bulunan, 5754 sayılı Yasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce, Emekli Sandığı iştirakçisi olan müteveffa eşinden dolayı kendisine dul aylığı bağlanan davacı tarafından, boşandığı eşiyle beraber yaşadığının tespiti neticesinde bağlanan yetim aylığının kesilmesi üzerine, söz konusu işlemin iptali, kesilen aylığın tekrar bağlanarak ödenmesi ile kuruma borçlu olmadığının tespitine karar verilmesi istemiyle açılan davanın, görüm ve çözümünün; gerek 5510 sayılı Yasanın 56.maddesinin, yürürlükten kaldırılan 5434 sayılı Yasanın 75.maddesinin genişletilmiş hali olması, Yasanın dava konusu olaya ilişkin 56.maddesinin son fıkrasının 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe girmesi; buna karşılık davacıya, 5434 sayılı Yasa hükümlerine göre, müteveffa eşinden dolayı dul aylığı bağlanması işleminin 5434 sayılı Yasa uyarınca tesis edilmesi hususları da gözetildiğinde, idari yargı yerinde görüleceği sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Sakarya 2.İdare Mahkemesi'nin 28.04.2015 gün ve E:2015/385 K:2015/397 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç :Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Sakarya 2.İdare Mahkemesi'nin 28.04.2015 gün ve E:2015/385 K:2015/397 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 28.09.2015 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Serdar	Ali	Yusuf Ziyaattin	Alaittin Ali
ÖZGÜLDÜR	ÇOLAK	CENİK	ÖĞÜŞ

Üye	Üye	Üye
Süleyman Hilmi	Mehmet	Yüksel
AYDIN	AKBULUT	DOĞAN